

דברי השירה

ויזבר משה באוני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (דברים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א רב ביהכ"נ ידברי שירי ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל d036194741@gmail.com

פרשת שמות

תורה מגנא ומצלא

"וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים, ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תבת גמא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאר" (ב' - א', ב', ג').
כתב האלשיך, כיוונה במה שלא נעשה דבר על ידי בעלה רק היא לבדה. כאומרו "ותקח לו תיבת גומא, ותחמרה" בעצמה, "ותשם" "בסוף" בעצמה. כי לא דבר ריק הוא, כי הלא יותר הם אלו מלאכות אנשים ממלאכות נשים. אך עשתה בחכמה, כי בידיים אשר בהן היתה משפרת את ילדי העברים, כי על כן נקראת שפרה, ותחיה את הילדים, בהן תטפל בהצלחת בנה, למען תהיה לה מעיר לעזור על ילדה.

כתוב כאן יסוד, לפעמים בן אדם עושה חסד יש לו סייעתא דשמיא מיוחדת בתחום זה מדין מידה כנגד מידה, התורה מגנא ומצלא. שמעתי מידידי הגאון רבי אליהו פלק שליט"א מגייטסהעד, לבאר עוד עפ"י מה שכתוב במלחמת מדין "אלף למטה אלף למטה", למה כתוב פעמיים? כתוב במדרש שכנגד כל אלף שעשו מלחמה היו עוד אלף שלמדו והתפללו, השכר של התורה והתפילות שלהם פעל עבור אלו שהיו בקרב, זה גם מה שהיה כאן, עמרם אמר ליוכבד שהיא תתעסק בחלק הגשמי והוא הלך ללמוד ובזכות זה המהלך הצליח, לכן נתן לה שהיא תעשה זאת.

וסיפר רבי אליהו פלק שליט"א שלפני שנים רבות היה גוי באמריקה שרץ אחרי ילד יהודי ליד הבית של האגרות משה זצ"ל, הילד ברח וירד לכביש מרוב פחד, הגוי המשיך לרוץ אחריו, ובא רכב והעיף אחד מהם ונפצע אנושות, העוברים ושבים ראו שהיה כיפה מונחת על הכביש מיד חשבו שמי שפגע הוא הילד היהודי ואחד מהיהודים שראה את מה שאירע מיד נכנס לרבי משה פיינשטיין זצ"ל, סיפר לו את מה שראה וביקש ממנו שיתפלל על הילד. רבי משה אמר לו "אל תדאג, הילד לא פצוע, זה הגוי!". לאחר זמן התברר שהפצוע הוא הגוי ומה שראו כיפה על הכביש זה בגלל שהכיפה נפלה מהילד תוך כדי ריצה כשברח מהגוי שרדף אחריו. שאלו את רבי משה איך ידע על כך, רבי משה ענה "היות שבאותו זמן ישבתי ולמדתי תורה זה מגנא ומצלא, לא יכול להיות שלידי הבית שלי באותו זמן שאני לומד יקרה איזה דבר ליהודי, לכן מיד הבנתי שזה הגוי".

נשיקה מהקב"ה - לחיות את המצוות

"ואני אתן את שכרך" (שם).

שאל ראש ישיבת מיר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, הרי כאן מספרים שמשה רבינו היה בסכנה, היה אפשר שיהרגו את משה רבינו, ומבואר בחז"ל שבזכות משה רבינו נגאלו, זאת אומרת שבלי משה רבינו עם ישראל לא היה יוצא ממצרים, האם עכשיו זה הזמן לספר על הכסף הקטן שהיא הרוויחה בזמן שכל כלל ישראל היה בסכנה עתידית? הרי הנס כאן הוא שמשה רבינו ניצל!

ועוד שאל רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, מצאנו שבקרב שהיה בין דוד וגוליית [המוזכר בספר שמואל א' פרק ז'] שעם ישראל היה גם כן בסכנה גדולה, אם גוליית היה מנצח את דוד לא היה עתיד לעם ישראל, וכתוב שם (י"ז מ"ט) "ויפל על פניו ארצה" ורש"י כתב בשם המדרש "לא היה לו לפול אלא לאחוריו שהרי על מצחו הוכה אלא כדי שלא יצטער דוד לילך ולחתוך את ראשו שנשתכר דוד עכשיו שנים עשר אמות וזרתים שקומתו שש אמות וזרת נשתכר מלא קומה לאחוריו ומלא קומה לפניו", וכי עכשיו זה חשוב לנו לדעת שגוליית נפל על פניו כדי שדוד לא יצטרך ללכת עוד כמה אמות? הרי עלינו לדעת כעת מי ניצח?

עוד שאל, כשהקב"ה הבטיח לאברהם אבינו את ארץ ישראל, כתוב (בראשית כ"ח - ג') "הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך" ורש"י כתב (שם בד"ה שכב עליה) "קיפל הקדוש ברוך הוא כל ארץ ישראל תחתיו, רמז לו שתהא נוחה ליכבש לבניו", וכי זה חשוב?

תירץ רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, כשבן אדם נותן מתנה לבנו זה לא ראה שהוא אוהב אותו, הוא פשוט הבטיח לו שאם יתנהג יפה הוא יתן לו מתנה, ממילא האבא עומד בדיבורו, אבל אם בשעת נתינת המתנה האבא מנשק את בנו [או נותן לו דבר נוסף שלא הבטיח לו כלל] זה הראיה הכי גדולה שהוא אוהב אותו. כמו כן, אם הקב"ה היה רק מציל את משה זה לא ראה שהקב"ה אוהב את עם ישראל, ומה שהקב"ה עשה זאת כי הוא הבטיח לאברהם יצחק ויעקב להוציא את עם ישראל ממצרים לכן קיים, אבל כאן הקב"ה לא רק שהציל את משה ולא רק שהוא הביא את אמא שלו להניק אותו, הוא גם סידר שאמו תקבל תשלום על זה שהיא מניקה אותו זה כמו נשיקה שעם ישראל קיבל מהקב"ה, כי כל זה לא היה חייב כלל, וזו הראיה שכל גאולת מצרים היתה באהבה, ולכן התורה מדגישה פרט זה.

וכך גם מסבירים שזה שדוד ניצח את גוליית זה לא ראה שזה מאהבה, אבל היות שהקב"ה נתן תוספת לניצחון של דוד על גוליית זה מראה שהקב"ה אהב את דוד.

כמו כן, הקב"ה נתן את ארץ ישראל לאברהם אבינו וזה מדין חיוב, שהרי נתן תוספת שאינו צריך להסתובב, הכל על מגש. אפשר לראות אותו יסוד בסוכות שאנו מודים על ענני הכבוד. ויש מקום לשאול, למה אנחנו לא מודים על המן והמים שקבלנו במדבר? התשובה היא שהמן והמים זה דברים הכרחיים, הקב"ה אמר שנעבור דרך המדבר אז זה היה דברים שהיה חייב להביא לבני ישראל, כי אי אפשר לחיות בלי זה, אבל ענני הכבוד זה היה תוספת, וזה היתה הראיה שהקב"ה אוהב אותנו.

הלימוד בשבילנו, כשבן אדם עושה מצוה עליו לדעת שלא לעשות את המצוות בצורה יבשה, מה שצריך לעשות ותו לא, אלא צריך לעשות אותה עם תוספת חיות, וכך מראה להקב"ה שעושה מצוות כי הוא אוהב את ה' ומראה לו שהוא מקיים את התורה בשמחה, וחלילה לא לעשות את אותה מצוה רק כדי לצאת ידי חובה, כי כך יראה להקב"ה שהוא מקיים את התורה מתוך שזה עול עבורו.

לשעבד האיברים לעבודת ה'

"ויאמר ה' אליו מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי ה'" (ד' - י"א).

מדין החפץ חיים זצ"ל היה מספר משל על אדם שפתאום נהיה חרש אילם, ומרוב דאגה הלכו להרבה רופאים בכל העולם ולא היה להם שום עצה, לאחר זמן רב אמר אחד מהרופאים הבכירים שידוע לו על איזה מומחה בתחום הזה ואולי תהיה לו איזה תרופה עבורו. מיד הלך למומחה ונתן לו רשימה של דברים לעשות ורשימה של תרופות לקחת במשך שבע ימים רצופים וכך הכל יעבור, וכשרצה לשלם לו על העצות והתרופות התעקש המומחה לא לקבל תשלום על כך. לאחר שבע ימים חזר הדיבור ועשה סעודת הודיה עם חבריו והתחיל לדבר על המומחה "אתם יודעים איזה משוגע טיפל בי? אתם יודעים איך הוא נראה? ראייתם איך הוא מתלבש?" וכו'.

הרי כל אחד יודע שאותו אדם הוא כפוי טובה כי בלעדיו הוא היה חרש אילם עד סוף חייו, אז למה הוא עכשיו מדבר נגדו?!! והוסיף החפץ חיים, הקב"ה נתן לנו את החיים, את כל הגוף ואת הפה, ועם זה אנחנו משתמשים נגד רצונו?!!

כתוב בתהילים (קט"ו - ה', ו', ז') "פה-להם, ולא ידברו; עיניים להם, ולא יראו. אזניים להם, ולא ישמעו; אף להם, ולא יריחו. ידיהם, ולא ימישו; רגליהם, ולא יהלכו". הכוונה כאן על עבודה זרה. שואלים, וכי לעבודה זרה יש פה? יש עיניים? יש אזניים? יש אף? וכו' הרי הכל דמות, התשובה היא, וכי לנו יש פה? יש לנו עיניים? אזניים? וכו'? כל מה שיש לנו זה חתיכת בשר, כל זה שנדמה לנו שאפשר לראות אין כלום!

ולשמוע ולדבר זה מרבנו של עולם, אז לפחות שנשמור את מה שהקב"ה נתן לנו ולעשות רק רצונו. ידוע שרבי אלחנן ווסרמן זצ"ל היה מגיע הרבה להתארח אצל משפחת שטרנבוך באנגליה והיה קרוב מאוד אליהם, וכשהגאון הגדול רבי דוב שטרנבוך זצ"ל היה צעיר רבי אלחנן רצה שיבוא ללמוד בישיבתו בברנוביץ', מאידך הם היו קרובי משפחה של רבי אהרן קוטלר זצ"ל ורבי אהרן רצה שיבוא ללמוד בישיבת קלצק. וממה שידוע למשפחה רבי דוב לא למד באחת מהישיבות אלו. אחד מבניו שאל אותו על כך וענה שאמו הרבנית דבורה ע"ה אמרה לו שאם יסע ללמוד בברנוביץ'

נודה מאד לכל מי שיכול לסייע בכיסוי הוצאות הדפוס. להנצחות לע"נ וכו' ב. נא לפנות לטייל d036194741@gmail.com

זה יכול לפגוע ברבי אהרן ואם ילך ללמוד בקלצק זה יכול לפגוע ברבי אלחנן, לכן החליטו שילך לשיבת 'תורת אמת' בלונדון כדי לא לפגוע באף אחד. ידוע כולם שלא נשאר זכר מכל השיבות שהיו בליטא, ואפשר להגיד שהזהירות הזאת הצילה אותו.

כשבוע לפני שהגאון הגדול רבי דוב שטרנבוך זצ"ל נפטר, רבי דוב לא הרגיש בטוב והלך לבית החולים תל השומר לצורך בדיקות, ושהה שם במשך לילה אחת ולמחרת שחררו אותו. בדרך כלל מי שנכנס שם לא משחררים אותו בקלות, ובפרט בן אדם בגיל תשעים ושש. היה נס ששחררו אותו. התורה מגין ומציל! אם היה נשאר שם לא היה יכול להתפלל וללמוד כפי שהיה רגיל לעשות יום ויום, וזה מה שעשה עד הרגע האחרון! למדתי איתו באותו בוקר עד שתיים עשרה ורבע ואח"כ הלך לכולל וואלוז'ין הנמצא בבניין ישיבת 'גאון יעקב' כדי להתפלל תפילת מנחה ובמדרגות התמוטט ונפטר. מיתת נשיקה!

אשתו הרבנית רחל ע"ה היתה מורדמת ומונשמת כבר כחודש, ובניו מאוד דאגו מה יהיה אם היא תקבר לפניו. הם ראו שכבר היה מאוד קשה לו לראות את אשתו הרבנית חולה. כשרבי דוב היה מגיע לבקר אותה הוא היה בוכה בכיות נוראיות. הקב"ה סידר את הכל בצד הכי טוב, הוא נפטר כמה ימים לפני פטירת אשתו, והיא לא ראתה את פטירתו. עוד חסד היה, כל הצאצאים כבר היו בארץ ישראל בגלל השבעה על אביהם וכך יצא שכולם היו בעת הפטירה של אמם [שהיה בשבת בבוקר י"ד טבת תש"פ] במרכז הרפואי מעיני הישועה.

ה' יעזור שנזכה לבנין בית המקדש במהרה בימינו, אמן!

דברי הספד ליד מיטתו של הגאון הגדול רבי דוב ב"ר אשר שטרנבוך זצ"ל

נלב"ע י"ד טבת תש"פ

היום בבוקר למדנו ביחד, היה כל כך גישמעק, ראיתי איך שמחת כשהגעתי, למדנו כמעט דף גמרא וסיימנו ללמוד בשתיים עשרה ורבע ושנינו אמרנו שבעזרת השם מחר אנחנו ממשיכים.

היום למדנו את הגמ' ברכות דף ד' עמוד ב', כל האומר 'תהלה לדוד' בכל יום שלש פעמים מובטח לו שהוא בן העולם הבא. ושאלת "זה סגולה?!?" הגמ' אומרת שיש בזה חשיבות שזה לפי סדר אלף בית. אבל מה זה קשור לעולם הבא?!

המגן אברהם בסימן א' מביא את רבינו בחיי (פ' צו), שכתב שאין די באמירה אלא בביאור הפסוק ויכיר נפלאות ה' וכן פ' מ"ש כל האומר תהלה לדוד ג"פ מובטח לו שהוא בן עה"ב.

כמדומני שזה בדיוק מגדיר את הגאון רבי דוב, אם רוצים לתאר את רבי דוב, זה ממש ההתנהגות שלו, כל הזמן חושב רק על רבנו של עולם, תמיד חשב "מה התפקיד שלי לעשות?" וכך זכה לחיי עולם הבא.

הגאון רבי דוב היה יתום עוד לפני הבר מצווה, הוא אמר לי שבבר מצווה שלו, אבא כבר לא היה כדי ללמד אותו את הדרשה, רבי חיים שמואל לופיאן זצ"ל לימד אותו את הדרשה וזה היה על סוגיא במנחות. הוא סיפר לי בהתלהבות שהוא זוכר שבבר מצווה שלו היו גדולי עולם, רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, רבי אליהו לופיאן רב רבינו זצ"ל. הרב אברמסקי אמר לו אחרי הדרשה "אמרת טוב, הבנתי את הכל אבל אני לא מסכים עם הכל".

היה לו אמא גדולה הרבנית דבורה ע"ה, היא היתה מתפללת אצלנו בבית הכנסת, אני זוכר שהיו שומעים אותה מהעזרת נשים כשהיו אומרים ברכת החודש שמעו אותה איך היא בוכה "חיים ארוכים, חיים של שלום, חיים של תורה..." עד כדי כך שאנשים היו אומרים שהיא מפריעה, באו לאבי מורי זצ"ל שהוא היה רב בית הכנסת ובקשו ממנו שיגיד לרבנית שטרנבוך שתתפלל יותר בקטק, אם לא שתלך להתפלל במקום אחר, אמר להם אבי מורי, אם היא הולכת לבית הכנסת אחר גם אני הולך איתה שם, היא מלמדת אותנו מה זה תפילה, מה זה לדבר עם רבנו של עולם, היא בשבילנו דוגמא של תפילה.

רבי דוב סיפר לי שבלוייה על אביו בא אליו הרב אברמסקי ואמר לו "אבדת אבא אבל עכשיו קבלת אבא חדש שהוא אבי היתומים" והוסיף רבי דוב "כך ראינו כל החיים סייעתי דשמיא מייחודתי".

רבי דוב היה גאון בתורה, בגייטסהעד הוא לימד עם אברכים בעיין דף דף, הגמרא שלו מלאה בהגהות בצד, אין רש"י בקדשים שלא יודע, לא היה 'בריסקר רב' שלא ידע, הכל היה ברור אצלו.

תמיד דיבר ללמוד בעיין, וללמוד וללמוד. נתן להם את הגשמעק של תורה.

עשרות שנים לימד בסמינר את הבנות ביאורי תפילה, וחומש עם רש"י ורמב"ן, אין לנו מושג, כשהייתי בגייטסהעד זכיתי כל מוצאי שבת לשמוע ממנו שיעור על חומש לפני כחמישים שנה. השיעור חומש של היה על יראת שמים, ראו את הפסוק, ראו את התורה, ראו את הרמב"ן, ראו את הרש"י, איך הוא החייה את כל מה שלימד. אין לנו מושג כמה השריש בבנות אהבת תורה ויראת שמים, יש לו אלפי תלמידים ותלמידות בכל ארצות התבל, אם זה אנגליה, אוסטרליה, אמריקה, כתוב במשלי (ד - א) "חכמות נשים בנתה ביהמה" כל בת כשבונה את הבית שלה, היראת שמים בבית זה בא מהאישה, האבא בבית המדרש, האבא בעבודה, מי מכניס יראת שמים בבית? זה האמא, אין לנו מושג איזה זכויות יש לו, יש אמהות שהן כבר סבתות וסב סבתות, והן אומרות שעדיין מצלצל באוזניים את השיעורים של הרב שטרנבוך, התפילות שהן מתפללות היום עם בכיות זה עדיין מהיראת שמים של הרב שטרנבוך, זאת אומרת שזה לא רק

.....

דברי הספד ליד מיטתה של הרבנית רחל ב"ר אלכסנדר זיסקינד שטרנבוך ע"ה

נלב"ע י"ד טבת תש"פ

ואיך כבדו אותך? כל יום טלפון מילד אחר, מאמריקה, אנגליה! כל יום דאגו לך ושמרו עליך. היית מלכה בבית הגדול והקדוש הזה.

אנחנו מבקשים מחילה ממך, ודאי שלא כיבדו אותך מספיק. אני מבקש מחילה בשמי ובשם משפחתי שלא כיבדנו אותך כמו שצריך, היה רצון לכבד אותך, הערכנו אותך, ראינו את העבודה הקדושה שעשית.

עכשיו את מגיעה ביחד עם רבי דוב לגן עדן, שתיכם תשבו באותו שולחן ותראו מלמעלה איזה ילדים נפלאים!

כתוב שיעקב לא מת, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. איזה משפחה מדהימה בניתם! ילדים ונכדים עם תורה ויראת שמים! מה עוד יכלת לצפות?!

אנחנו חוזרים שבעים שנה אחורה, לא היה מושגים של תורה אז באנגליה, ואתם לא התפעלתם, לא הסתכלתם מסביב, כל הצפייה שלכם הייתה שיהיה לכם בית של תורה. ה' יעזור שתשמרו עלינו מלמעלה, תהיי מליצת יושר עבור כל המשפחה וכל הידידים, ויתקיים בנו הפסוק (ישעיהו כ"ה - ח) "ובלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים" כל פנים", ונאמר אמן.

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות

בעל הזוהר שני' טרן האון רבי שמריהו יוסף נסים בן רבי נתן מאיר קרליץ זצוק"ל נלב"ע ל' בתשרי תש"פ נשמה טוהרה הנשה רחל ע"ה בת יבולחם"א האון רבי יודנה אריה הלוי דינר שליט"א נלב"ע כ"ה מרחשוון תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.